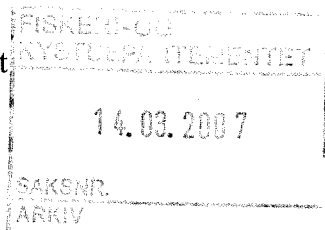

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

"Høring"

Rapport om rekrutterings- og etableringsordninger for ungdom til fiskeflåten: Fra ungdom til fisker - fra fisker til fartøyeier

1.0 Gjennomføring av arbeidet

Arbeidsgruppen som foretok dette arbeidet ble nedsatt våren 2006. Dato for levering av rapporten var i utgangspunktet satt samme til 15. august. Grunnet et svært omfattende mandat ble ferdigstillingen utsatt til 1. september. Selv dette var et kort tidsperspektiv da avviklingen av ferie også gikk ut over arbeidsgruppens effektivitet.

Fiskeri og Kystdepartementet gav Norges Fiskarlag oppgave å lede arbeidsgruppen som foruten leder pluss en representant fra Norges Fiskarlag bestod av 2 representanter fra KS, en representant for Sametinget og en fra Norges Kystfiskarlag.

Ivar Sagen var fra Norges Fiskarlag oppnevnt som sekretær. Fiskeridirektoratet stilte med observatør.

Norges Kystfiskarlag var svært kritiske til arbeidsgruppens sammensetning. Dette ble også påpekt ovenfor departementet.

I etterkant av arbeidet er det ingen tvil om at departementet gjorde en tabbe med måten arbeidsgruppen ble organisert på. Særlig gjelder dette i forhold til sekretærfunksjonen. Dette bærer dessverre rapporten sterkt preg av. Departementet vil i framtiden på det sterkeste oppfordres til å se til at sekretariat i slike sammenhenger er uavhengige i forhold til gruppens sammensetning. Det skal også påpekes at arbeidsgruppas tidspress hindret en fullstendig besvarelse av oppgaven. Dette er både beklagelig og unødvendig. Særlig når rapporten først ble sendt ut på høring mange måneder etter innlevering.

Rapporten

1.0 Generelt

Norges Kystfiskarlag har lenge tatt til ordet for at det burde legges til rette for rekruttering inn i fiskeryrket. Gjennomsnittsalderen særlig på fartøyeiere med rettigheter til å fiske i gruppe 1 har økt betydelig. Det er ingen tvil om at man i de kommende år står foran et betydelig generasjonsskifte i norsk fiskerinæring. Dette må tas på alvor.

Norges Kystfiskarlag ser med bekymring på utviklingen i fiskerinæringen. Gjennom lukking av de fleste fiskerier og diverse struktureringsordninger har kvoteprisene steget, og det vil i dag være svært vanskelig økonomisk å komme inn i næringen som fartøyeier med tilstrekkelig drivsgrunnlag.

Med dagens krav til drift av fiskefartøy er det ingen tvil om at en rekruttering i første omgang må skje som mannskap. Det er allikevel av avgjørende betydning at det er avanseringsmuligheter både som mannskap og som fartøyeier, med kvotegrunnlag som gjør det mulig å holde gode og sikre arbeidsplasser.

Fiskerinæringen har som resten av samfunnet stadig møtt sterkere krav til sertifisering. Den teknologiske utviklingen er også sterk, og kravet til kvalifisert personell er økende. Dette har særlig blitt et problem i havfiskeflåten som de siste årene har problemer med å skaffe mannskap med de kvalifikasjoner som er nødvendig.

Norges Kystfiskarlag mener det er viktig å se på det bilde som Norsk fiskerinæring skaper utad. Gjennom en nesten utelukkende negativ fokusering gjennom mange år, har næringen et alvorlig status problem. Dette er med på å utelukke næringen som et naturlig yrkesvalg.

2.0 Problemstillinger

Det finnes en rekke problemstillinger knyttet til å oppnå målsetningen om ungdom inn i fiskeyrket.

- Våre viktigste fiskerier er i utgangspunktet lukket og kvoterettighetene fordelt.
- Den økonomiske terskelen er svært høy for å komme inn som fartøyeier med fiskerettigheter tilstrekkelig for å kunne overleve.
- Tilgang på kvoterettigheter er svært varierende fra fylke til fylke.
- "Svartmalingen" av næringen har gjennom en årrekke vært enorm. Der andre næringer forsøker å profilere sin næring kjører fiskerinæringen nærmest skremselspropaganda. Dette gjelder viktige ting som lønnsnivå og arbeidsforhold. Det bildes som skapes her er ofte ikke riktig.
- Statusen i næringen er lav.

3.0 Tiltak

- Gi muligheter for å kunne oppnå kvoterettigheter til våre viktigste fiskeslag. For en ungdom vil en følelse av å aldri kunne avansere fra en arbeidsdag som mannskap, til (når tiden er inne for det) å kunne fiske på eget fartøy være svært lite motiverende. Det har vært en redsel gjennom mange år fra for å slippe nye rettighetshavere inn i næringen. Dette er selvfølgelig et resultat av at et slikt kvantum må tas fra den totale kvoten. I dag vil eneste muligheten være å kjøpe seg en et fartøy med rettigheter. Dette vil for de fleste være økonomisk umulig. Det har vært foreslått investeringsordninger gjennom Innovasjon Norge fra blant annet Norges Fiskarlag. Dette er etter vår mening ikke tilstrekkelig. Grunnen til dette er at:
 1. Fylkesbindingene til kvoterettighetene gjør at tilgangen på kvoter er forskjellig etter hvor du befinner deg i landet. Dermed vil prisnivået vil være forskjellig etter hvor du bor.
 2. I fylkene med lite antall rettigheter vil det ofte ikke være kvoterettigheter til salgs.

Problemet kan etter vår mening løses ved å gi rekrutteringskvoter. Dette kan gjøres både direkte, eller gjennom en opprykksordning fra gruppe 2 gjennom kvalifiseringskriterier. En slik opprykksordning vil ha flere fordeler. Blant annet vil man her rekruttere inn fiskere som allerede har erfaring som fartøydriver. Det vil også belønne de som faktisk driver et helårig fiske innefor denne gruppen. Antallet rekrutteringskvoter må naturligvis være begrensede, og en slik ordning må evalueres ofte for ikke å øke presset på bestandene.

Det må settes kriterier ved slike kvotetildelinger som gjør at de under ingen omstendigheter blir lagt ut for salg kort tid etter tildeling. Slike kriterier bør være i henhold til normale kriterier ved tildeling av økonomisk støtte til et prosjekt, som tilsier at et ved et eventuelt salg innenfor 5 år, må verdien av kvoten tilbakebetales. (vises til mindretallsforslaget i rapporten)

- Næringen må snu det ensidige negative fokuset, og øke statusen i næringen. Utad gis det et bilde av ulønnsomhet, ukomfortable boforhold og dårlige arbeidsforhold. Mye av dette er svært lite nyansert. Svært mange fiskere i dette landet tjener gode penger på yrket sitt, og er generelt fornøyde med å være fisker. Slik har det vært og slik er det enda. Til tross for dette er det ingen tvil om at det vil være forskjeller etter hvor du befinner deg i landet, eller hvordan fiskeri hvert enkelt fartøy er kvalifisert til å delta i. Nærhet til fiskefelt vil selvfølgelig ofte være avgjørende i forhold til om det drives et hjemmefiske eller ikke. Dette vil påvirke betydning av boforhold og hvilken arbeidstid hver enkelt yrkesutøver har. Det er uansett vesentlig å bidra til at en fornyelse av flåten er mulig.
- Fiskerinæringen har lenge ligget etter utdanningsmessig. Trolig vil framtidens fiskerinæring kreve et helt annet fokus på dokumentert kompetanse. Det er viktig at både næringen og myndighetene tar sin del av dette ansvaret.
 - Skolefartøy må holdes oppgraderte, og benyttes aktivt i fiskeriopplæringen. Dette bør suppleres med frikjøp av ordinære fiskefartøy for bruk til undervisningsformål.
 - Lærerkreftene i fiskeriopplæringen må etterutdannes og til en hver tid holdes faglig oppdatert.
 - Det må jobbes for å øke antall lærlingplasser i alle ledd av næringen. Her må merkostnader for fartøyene kompenseres i form av økonomiske godtgjørelser eller økt kvotegrunnlag

Næringsmiddelindustrien på verdensbasis er i stadig utvikling mot sterkere kontroll og økende matvaresikkerhet. Dette vil også gi utfordringer i fiskerinæringen. På denne bakgrunn bør det oppfordres til å lage gode ordninger for fagbrev innenfor fiskeriutdanningen. Et økende fokus på fagbrev og dokumentert kompetanse generelt vil trolig øke både status og gi en generell kompetanseheving i næringen.

Med vennlig hilsen
Norges Kystfiskarlag

Håvard Jacobsen
Saksbehandler